

Abstracts

The pure source in Béla Bartók's pedagogy

Andrea Daru

Abstract

Béla Bartók was first and foremost a composer, a folk music researcher and a pianist. His music, which was written with a pedagogical purpose, is also outstanding. However, he was less successful as a music teacher and some of his memoirs bear witness to this. Others however, highlight the teacher's personality and attitude as a very significant aspect of Bartók's personality. Behind these opinions lies a multitude of elements which link these two poles of opinion beneath the surface. Therefore, I have focused the research on the values of the knowledge Bartók wanted to transmit, i.e. the human-ethical values typical for the age and Bartók. These work as a human, artistic and pedagogical essence. In Bartók's words, this is the "pure source". So far the pedagogy of Béla Bartók has been dealt with very little in the literature, and in Hungary and abroad only musicology has tried to explore it. In their analyses, they have tried to approach the subject mainly from musical, aesthetic and psychological perspectives by using instruments and methods. However, in a pedagogical study the possibility arises to investigate it from the perspective and with the instruments of educational science. The deeper one goes into the research on the subject, the more it becomes apparent that its examination and exploration using the instruments of educational science can provide many important, hidden contexts. The primary sources for this research are of Bartók's reminiscences writings. The review has revealed that Béla Bartók's pedagogy occupied a rather broad space in his life, which is worthy of further research. In defining the concepts and phenomena, it was mainly the formulation in pairs of opposites that provided the most support. Thus, Bartók's role is to hold up a mirror, a mirror in its own right, which is in fact the opposite of an empty world.

Keywords: Béla Bartók, music pedagogy, pure sources, pedagogical analysis

Romantic discourse elements in Ernst Moritz Arndt's pedagogical work entitled *Briefe an Psychidion oder: Ueber weibliche Erziehung*

Gabriella Nádudvari

Abstract

The German writer and historian Ernst Moritz Arndt's (1769-1860) two-volume work on pedagogy: *Fragmente über Menschenbildung I-II*, published in 1805, and his *Briefe an Psychidion oder Ueber: weibliche Erziehung*, written in 1810/11 and published in 1819 as the third volume of *Fragmente über Menschenbildung*, are considered to be fundamental works of Romantic pedagogy. The literature on the subject (Kölle, 1916; Ballauff & Schaller, 1973; Bollnow, 1987; Pukánszky, 2011) mainly discusses Arndt's general views on the education of the whole person from an anthropological point of view and does not pay attention to his concept of women's education. The aim of my research is to investigate what Romantic discourse elements can be found in Arndt's *Briefe an Psychidion oder: Ueber weibliche Erziehung*. In particular, I intend to examine how the author responds to the problems of alienation, reification and exploitation, which are characteristic of the era, in the context of women's education. Based on my analysis, I can conclude that among the isotopes related to the German Romantic values explored in the work under investigation: it is the isotope of 'educating the heart', which entails the possibilities of preserving the drive for the good that is innate in the human being, that can be a response to alienation. The isotopy of 'the woman as a divine (childly) being' becomes part of the Romantic discourse that responds to reification with the wish to be connected to the Absolute, which implies a kind of striving for moral development as well. 'Service as a divine quality' can be understood as an antidote to exploitation. According to Arndt, the ideal upbringing of women can be achieved in the quiet and serene reflection of the morals of the family. He does not consider it appropriate to introduce girls too early into society, because in the process of learning about life and the world, they can lose the innocence that is a

prerequisite for raising them to live a righteous life. He considers aesthetic and mystical aspirations to be a remarkable phenomenon of the times, which also influence education and the lives of young people. However, he also believes that there is a danger of inner corruption when these aspirations are placed in a social context and their sacred qualities become external.

Keywords: German Romanticism, Ernst Moritz Arndt, pedagogy, women's education

Patterns of press coverage of the people's schoolteachers in the current political newspapers in 1921

Tamás Frank

Abstract

The study of press representation in the history of education has already had a considerable literature on the dualist period. However it can also be said that the exploration of the socialist (pedagogical) press continues to show new results. The press research of the Horthy era embedded in the educational history framework is a blind spot in the Hungarian educational history scene. As far as political and tabloid press is concerned, there is hardly any research activity, while written press was the communication channel of the period. The most important daily newspapers had a readership of several hundred thousand, and their power to shape public opinion is therefore undisputed. My research investigated the content of the political daily newspapers of the years between the two world wars, using qualitative and quantitative methodology on the subject of teachers in the vernacular schools. In order to ensure the validity of the study, the corpus consisted of political newspapers with different political orientations and significant readerships. Regarding qualitative methodology, thematic content analysis was preferred, while in the quantitative paradigm, descriptive statistics was used to search for publication patterns in the case of the institutions under study. The qualitative thematic content analysis and the enabling coding was carried out in both theory- and data-driven form, along the combined logic. By descriptive and interpretive processing of the data extracted from the corpus, we did not only capture the themes of the teachers represented, but also contextualised them using the literature framework. By integrating short press quotes about teachers into the core text, the spirit of the period under study can be evoked. Among the research questions, the present research article discusses the themes about teachers and visualises the patterns of theme choices in the three newspapers studied through quantification. Based on research, it can be clearly identified which topics concerning teachers have been thematised in the public discourse on elementary education in the studied newspapers, and the topic choices of the studied papers show a strong polarisation, based on the comparison of the papers with each other.

Keywords: press representation, 1921, political newspapers, teaching

Historical differences of professors' roles. The case of civil law legislation

Kinga Pétervári

Abstract

Traditionally, it is a generally accepted idea in the Hungarian jurisprudence that Hungarian law - like German law - is developed by legal scholars, i.e. a so-called *Professorenrecht*. Accordingly, law professors, i.e. the university elite, would have the greatest influence in the legislating process. This paper discusses the influence and role of law professors in the civil law legislation both from a historical (until 1989) and from a sociological point of view. Undoubtedly, the university elite of law professors has the greatest sociological chance to ensure its own interests by hiding it behind arguments, neutrality requirements or reasoning about justification and efficiency in the legal system under the guise of science. My thesis, however, is that whereas the influence of the university elite cannot be questioned, the situation is much more complex in the course of Hungarian history, not least because of the late introduction and spread of the professional university legal education in Hungary.

Keywords: university, legal education, common law, written law, law professor

The Trianon cult at the University of Debrecen

Imre Fenyő

Abstract

In the years following World War I, the University of Debrecen was forced to deal with the difficulties of starting in a challenging situation – in the crisis caused by the war, and the conditions that changed as a result of the Trianon Peace Treaty. In this article the difficulties that were a challenge for the University of Debrecen in this situation are briefly reviewed. Changes in the number of students, the transformation of the enrolment area, the slowing down of infrastructural developments, the failure of the university policy concept meant to give the university a profile are all such difficulties, which individually would have represented a serious challenge for a university struggling to get started. But arising at almost the same time, compounded by the trauma of the World War, they weighed on the shoulders of the university community as an almost insurmountable burden. The symbolic gestures in which the community faced its problems on festive occasions contributed to the processing of this traumatic situation. In the present analysis, we present the series of festive commemorations at which the university community remembered its war volunteers and victims of the war are shown, as well as the series of celebratory speeches in which the University of Debrecen wanted to face the Trianon Treaty are reviewed. Forming celebratory speeches into discourse it seems that university professors who remembered the Trianon peace treaty in their speeches have done that by various approaches over the years. These paint a very colourful picture of how the University of Debrecen sees Trianon. The scale goes from professional legal approach to personal feelings, prophetic convictions and liberal faith.

Keywords: university history, Trianon peace, celebratory speeches

The ambivalence of the traditional female role repertoire and the emergence of reformist aspirations in István Gyertyánffy's 19th-century works.

Rita Szűts-Novák

Abstract

“... And they make of the poor girl: a graceful, coquettish, empty-headed parrot...” - The ambivalence of the traditional female role repertoire and the emergence of reformist aspirations in István Gyertyánffy's 19th-century works.

The rise of the culture of memory in the last decade has led to a need for a new, more complex approach to pedagogical research. Like historians and other researchers, the author believes examining the culture of different eras as a historical category in its value-preserving and value-bearing specificities are vital. One of the author's research goals in recent years has been to produce a modern narrative of the history of education by István Gyertyánffy (1834–1930). The micro-historical methodology became evident almost immediately when primary documents related to the pedagogue were discovered in the Manuscript Archives of the National Széchényi Library. This time, the paper focuses on the early ideas of the national educator on women's education – from the last third of the 19th century – within the framework of pedagogical research. In our opinion, Gyertyánffy's educational statements were a niche in his time, even if they sometimes contain outdated views for today's readers. His ideas are worth exploring in the context of domestic aspirations and movements at the turn of the century and reveal through micro-historical analysis what foreign and domestic figures, and international and domestic currents, influenced the educator.

Keywords: István Gyertyánffy, the image of women, women's education, reform pedagogy

Targeting children. War games – playing at war

Júlia Tészabó

Abstract

Research on children's games and toys related to war conflicts can be done in two directions. One area, especially in connection with the wars of the 20th century, is the definite emergence of the toy market in preparation for war, its moral and ideological support (patriotism, revisionist efforts, and national defence) and the display of modern tools for warfare in the commercial offer. The other direction of research deals with phenomena after the escalation of conflicts and the commencement of acts of war affecting the population as well, the examination of especially spontaneous games and play equipment that offer solutions to children in a changed life situation. These two areas, although connected by children's need for play, are sharply separated in time and play content, material means, and this duality or change necessarily determines the structure and thematic units of our study.

Keywords: children's game, toy market, war conflicts, World War II, ideological socialization

Szerkesztőség:
Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi
Kar Dékáni Hivatal,
6722 Szeged Egyetem u 2.
e-mail: iskolakultura@iskolakultura.hu

Elektronikus változat,
közlési feltételek:
www.iskolakultura.hu

15. *H. Nagy Péter* (2002, szerk.): Ady-értelmezések
16. *Kéri Katalin* (2002): Nevelésügy a középkori iszlámban
17. *Géczi János* (2003): Rózsahagyományok
18. *Kocsis Mihály* (2003): A tanárképzés megítélése
19. *Gelencsér Gábor* (2003): Filmolvasókönyv
20. *Takács Viola* (2003): Baranya megyei tanulók tudásstruktúrája
21. *Lajtai L. László* (2004): Nemzetkép és iskola, 1777–1888
22. *Franyó István* (2004): Biológiai műveltségünk
23. *Golnhofer Erzsébet* (2004): Pedagógiai nézetek Magyarországon, 1945–1948
24. *Bárdos Jenő* (2004): Nyelvpedagógiai tanulmányok
25. *Kamarás István* (2005): Olvasásügy
26. *Géczi János* (2005): Pedagógiai tudásátadás
27. *Révay Valéria* (2005, szerk.): Nyelvészeti tanulmányok
28. *Pukánszky Béla* (2005, 2006): Gyermekszemlélet a 19. században
29. *Szépe György – Medve Anna* (2005, 2006, szerk.): Anyanyelvi nevelési tanulmányok I.
30. *B. Nagy Ágnes – Medve Anna – Szépe György* (2006, szerk.): Anyanyelvi nevelési tanulmányok II.
31. *Géczi János* (2006): Az iskola kultúrája: nevelés és tudomány
32. *Kelemen Elemér* (2007): A tanító a történelem sodrában. Tanulmányok a magyar tanítóság 19–20. századi történetéből
33. *Medve Anna – Szépe György* (2008, szerk.): Anyanyelvi nevelési tanulmányok III.
34. *Boros János* (2009): Filozófia!
35. *Hoffmann Zsuzsanna* (2009): Antik nevelés
36. *Orbán Jolán* (2010): Jacques Derrida szakmai hitvallása
37. *Boros János* (2010): A tudomány, a tudás és az egyetem
38. *Géczi János* (2010): Sajtó, kép, neveléstörténet
39. *Révay Valéria* (2010): A nyelvhasználat szintjei a XVII–XIX. században Északkelet-Magyarországon
40. *Medve Anna – Farkas Judit – Szabó Veronika* (2010): 4×12 mondat
41. *Koltai Zsuzsa* (2011): A múzeumi kultúráközvetítés változó világa
42. *Boros János* (2011): Demokrácia és szabadság
43. *Érfalvy Livia* (2012): Kosztolányi írásművészete
44. *Nagy Péter Tibor* (2012): Oktatás, -történet, -szociológia
45. *Horváth József* (2012): Íráspedagógiai tanulmányok
46. *Boros János* (2013): Időszerű etika
47. *Boros János* (2014): Szenvedély és szükségszerűség
48. *Mészáros György* (2014): Szubkultúrák és iskolai nevelés
49. *Bence Erika* (2015): Virtuális irodalomtörténet
50. *Mekis D. János* (2015): Auctor ante portas
51. *Boros János* (2016): Etika és politika
52. *Racsko Réka* (2017): Digitális átállás az oktatásban.

Tészabó Júlia

Gyerekek célkeresztben. Háborús játékok – játék a háborúban

A második világháború a gyerekek szempontjából gyökeresen más élményeket hozott, mint az első, hiszen a lakosság sokkal érintettebb volt a harcokban, mint a korábbi nagy háború során. Bár a játékpiacon militarizálódásának köszönhetően a gyerekek polcain ott sorakozhattak a legmodernebb fegyverek, bombavető repülőgépek, légelhárító ágyúk, azok valódi működéséről nem sok fogalmuk lehetett. A háború élményével az Európa különböző részein élő gyerekek különbözőképpen találkoztak, de annak konkrét valósága teljesen készületlenül érte őket. Nicholas Stargadt ír arról például, hogy a még távolban zajló harci eseményeket kísérő fények pozitív emlékeket ébresztettek egyesekben, a karácsonyfa csillagszórói, vagy a tűzijáték jutott eszükbe róluk. 1939-ben a gyerekeknek még fogalmuk sem volt arról, hogy mi lehet a nagyobb konfliktus, és a fiatalabbak nem is tudták a „háború” szó jelentését.

Fenyő Imre

„A végvárrá lett alföldi metropolis”.

A Trianon-kultusz a debreceni egyetemen

Trianon után a magyar egyetemek az ország újjászületésében, a magyar nemzeti eszme alakulásában bírnak szereppel, a tudományos igazsáért folytatott küzdelem univerzális formájában a magyar nemzet igazát védik – állapítja meg Huzella. Azaz tulajdonképpen az egyetemi autonómia védelmével Trianon ellen küzdenek. Ha az egyetem enged a megnövekedett politikai (állami) nyomásnak, a nemtörődomség és a megalkuvás szellemével fertőzi meg a nemzeti közvéleményt, hogy a külföldi beavatkozást, a gyámság trianoni szégyenét megadással viselje. Az egyetem: a magyar szabadság őrhelye. A magyar tudós kötelessége, hogy kitartson, különben hazája ügyének gyáva árulója válik. És ezt kell megtanítania az egyetemi ifjúságnak is – fejezi be alkalmi beszédét Huzella, aki saját tanári életében igyekezett tartani magát elveihez, amikor például minden erőszakkal szemben is kiállt a MONE (Magyar Orvosok Nemzeti Egyesülete) nyomása ellen, és szimbolikus gesztusokat is vállalt a szabadság általa vallott értékének hangsúlyozása érdekében.

Pétervári Kinga

A professzori szerepek történeti különbözőségei – a magánjogi jogalkotás esete

Még a dualizmus idején sem sikerült ezt a szokáson alapuló, inkább a bíró találta/fejlesztette jogot meghaladni. A jobbágyság 1848-as áprilisi törvényekkel való eltörlése ellenére például a nemesi osztályok családi joga és ezzel kapcsolatos szerződésai lényegében ugyanazok maradtak, mint azelőtt, és a Tripartitum szokásjoga szabályozta továbbra is. Az 1920-as, illetve az 1930-as években a gazdasági világválságokban a vágató infláció miatt felborult értékkülönbségek miatt keletkezett jogviták modern írott jogi rendezése is lehetetlennek tűnt, mivel a vagyonyügyleteknél (például az adásvétel, öröklés, jelzálog érvényesítés esetében) Magyarországon még mindig a megyei bíróságok által alkalmazott szokásjoggal küzdöttek a felek, régebbi precedensekre lévén utalva (Bilét, 1924). Kétségtelen, hogy a jogtudósok által fejlesztett magánjog koncepciója, ha valaha is igaz volt a magyar jogban, akkor az leginkább a (késő) szocialista rendszer jogalkotási módjának feleltethető meg.

Daru Andrea

A tiszta forrás Bartók Béla pedagógiájában

A szakirodalom a bartóki tiszta forrás fogalmával viszonylag keveset foglalkozik. Főként esztétikai megvilágításba helyezi, és Bartók művészetét és általános eszményét vizsgálja általa. Nehéz is meghatározni a fogalmat, hiszen önmagában jelentés nélküli, csak valamilyen kontextusba helyezve (leginkább ellentétben megragadva) nyer igazán értelmet (Móricz, 2000. 247.). Eppen ezért úgy vélem, hogy a tiszta forrás Bartóknak nemcsak zeneszerzői és művészi egzisztenciájában nyilvánul meg, hanem személyiségét és pedagógiáját mint szemléiségének egyik kulcsoldalát is mélyen áthatja. A következőkben megkísérlem a tiszta forrás fogalmát Bartók pedagógiájának esszenciájaként elsősorban Eliade szent és profán kategóriáinak elméleti kereteibe helyezve értelmezni, megrajzolni. A tisztaság eredetileg vallási kategória volt, és az idők során az emberiség számtalan kísérletet tett arra vonatkozóan, hogy meghatározza elsősorban ellentétét, a tisztátalanságot. Az emberi érzékelés alapján a tisztátalanságot könnyebb felismerni és definiálni, mint a tisztaságot, ebből következik, hogy a tisztaság egy állandó vágyakozás, egy az ember által elérni kívánt magasabb kategória, létforma.